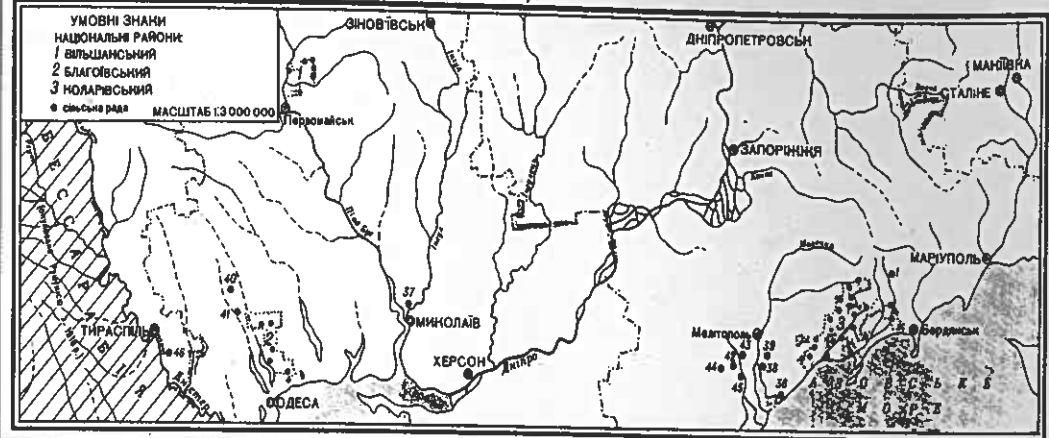

БОЛГАРСКИ НАЦИОНАЛНИ РАЙОНИ ТА СІЛЬСЬКІ РАДИ НА 1931р.

VIII

БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО
ПРИЧЕРНОМОРІЕ

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”

НАУЧНО ДРУЖЕСТВО БЪЛГАРИСТИТЕ
В РЕПУБЛИКА МОЛДАВА

БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО ПРИЧЕРНОМОРІЕ

Изследвания и материали

ТОМ ОСМИ

**БЪЛГАРИТЕ
В СЕВЕРНОТО ПРИЧЕРНОМОРИЕ**

ИЗСЛЕДВАНИЯ И МАТЕРИАЛИ
ТОМ ОСМИ

© Отговорни редактори: доц. д-р Пламен Павлов
проф. дин Петър Тодоров
ст. н. с. дин Николай Червенков
доц. д-р Надежда Кара

© Научни редактори: доц. д-р Пламен Павлов
ст. н. с. дин Николай
Червенков
гл. ас. д-р Любка Стоичкова

© Научни секретари: ст. н. с. д-р Александър Ганчев
Катина Илева

© Авторы:

ст. н. с. дин Н. Червенков (Молдовска АН, Кишинев), доц. д-р Н. Кара (Молдовска АН, Кишинев), В. Кондов (гр. Тараклия, Молдова), доц. д-р Е. Сорочану (Държавен педагогически университет, Кишинев), н. с. Ал. Кавалов (Молдовска АН, Кишинев), проф. дин Н. Русев (Висша антропологическа школа, Кишинев), Е. Рацеева (Университет “Й. Крянге”, Кишинев), Е. Тарабурка (Молдовска АН, Кишинев), Т. Зайковская (Молдовска АН, Кишинев), М. Караджова-Мирон (Институт по международни отношения “Перспектива”, Кишинев), Л. Петкова (учител, с. Стояновка, Молдова), Г. Владимиров (Общобългарска фондация “Тангра/ТанНакРа”, София), доц. д-р Пл. Павлов (ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”), доц. д-р К. Калчев (ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”), доц. д-р В. Лечев (ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”), проф. дин А. Непомнящий (Таврически национален университет “В. И. Вернадски”, Симферопол), ст. н. с. д-р Ал. Ганчев (Одеса), Т. Тхоржевска (Одеса), Св. Мумджиева (докторант, СУ “Св. Климент Охридски”), В. Пейчев (докторант, Институт за български език при БАН, София), д-р Св. Топалова (Одески национален университет “И. И. Мечников”), Р. Манджукова (Държавна агенция за българите в чужбина, София), Н. Бурлакова-Герги (София), Е. Златева (докторант, СУ “Св. Климент Охридски”), И. Носкова (докторант, Одески национален университет “И. И. Мечников”), проф. дин П. Тодоров (ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”).

ISBN 954 – 524 – 394 – 5 (т. 8)

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

“СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ”

НАУЧНО ДРУЖЕСТВО НА БЪЛГАРИСТИТЕ В

РЕПУБЛИКА МОЛДОВА

БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО ПРИЧЕРНОМОРИЕ

Изследвания и материали

ТОМ ОСМИ

Университетско издателство “Св. св. Кирил и Методий”
В. Търново, 2004

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	9
I ЧАСТ. ЕЗИК, ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА НА БЪЛГАРИТЕ В МОЛДОВА	25
1. <i>Н. Червенков, Н. Кара</i> – Увод към сборника “Език, литература и култура на българите в Молдова”	27
2. <i>Н. Кара</i> – Българският език в Молдова	31
3. <i>В. Кондов</i> – Към въпроса за акавизма на българите от Бесарабия	59
4. <i>Е. Сорочану</i> – Етнолингвистическият словарь календарной обрядности бессарабских болгар	65
5. <i>Ал. Кавалов</i> – Терминология календарной обрядности в с. Кортен (Болгария) и с. Кортен (Молдова)	81
6. <i>Н. Руссев</i> – Ароматы увядающего говора (болгарские фразеологизмы села Суворово)	101
7. <i>Е. Рацеева</i> – Писателят Мишо Хаджийски	119
8. <i>Е. Тарабурка</i> – Аспекти от концепцията на Йордан Радичков и Йон Друца за историята	131
9. <i>Т. Зайковская</i> – Цветообозначение в мировосприятии болгар	137
10. <i>М. Караджова-Мирон</i> – Строительные обычаи и обряды у болгар Молдовы (на материалах сел Стояновка, Твардица, Викторовка)	145
11. <i>Е. Сорочану, Л. Петкова</i> – Трудности при усвояването на съвременната българска книжовна норма от ученици българи от с. Стояновка, Молдова	149
II ЧАСТ. ПРОБЛЕМИ ОТ МИНАЛОТО И НАСТОЯЩЕТО НА БЪЛГАРИТЕ ОТ СЕВЕРНОТО ПРИЧЕРНОМОРИЕ	157
12. <i>Г. Владимиров</i> – Българите по Северното Черноморие и създаването на Волжка България (VII – X в.)	159
13. <i>Пл. Павлов</i> – Византийско-българският културен модел в средновековна Молдова (XIV – XV в.)	167
14. <i>К. Калчев</i> – За един “Български народен химн”, за неговия автор и за социално-историческото време след обявената независимост на българската държава	179
15. <i>В. Лечев</i> – Австро-Унгария и дунавският въпрос 1916 – 1917 г.	185
16. <i>А. Непомнящий</i> – Крымоведение в научном наследии Н. С. Державина	221

17. <i>Ал. Ганчев</i> – Българското семейство в Южна Бесарабия през XIX в. (Етнодемографско развитие)	227
18. <i>Т. Тхоржевска</i> – До питаня трансформации обрядових комплексів. (на материалі масничної обрядовості болгар Південної Бессарабії) ...	237
19. <i>Св. Мумджиева</i> – Българската общност в Бесарабия в края на XX в. (Параметри на етнокултурното развитие).....	243
20. <i>В. Пейчев</i> – Етнически процеси и особености на езиковото развитие на таврийските българи	251
21. <i>Св. Топалова</i> – За езика на болградчаните в Бесарабия	259
22. <i>Р. Манджукова, Н. Бурлакова-Герги</i> – За личните имена на бесарабските българи – динамика, тенденции, езикови особености (По материали от с. Лошчиновка, Одеска област – Украйна)	267
23. <i>Е. Златева</i> – Фрагменти от анализа на българоезичния медиен дискурс в Одеска област (Украйна)	273
24. <i>И. Носкова</i> – Система образования в болгарских селах Крима в XIX – начале XX вв.	277

III ЧАСТ. СЪЮЗЪТ НА БЕСАРАБСКИТЕ БЪЛГАРИ В БЪЛГАРИЯ 287

25. <i>П. Тодоров</i> – Съюзът на бесарабските българи в България. Изследване и документи.	287
---	-----

CONTENTS

Preface.....	9
--------------	---

PART I. LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE OF BULGARIANS IN MOLDAVIA 25

1. <i>N. Chervenkov, N. Kara</i> . Preface to the collection "Language, Literature and Culture of Bulgarians in Moldavia"	27
2. <i>N. Kara</i> . Bulgarian language in Moldavia	31
3. <i>V. Kondov</i> . To the question of [α]-pronunciation of Bulgarians in Bessarabia	59
4. <i>E. Sorochanu</i> . Ethno-linguistic vocabulary of calendar ritualism of Bessarabian Bulgarians	65
5. <i>Al. Kavalov</i> . Terminology of calendar ritualism in the villages of Korten (Bulgaria) and Korten (Moldavia).....	81
6. <i>N. Rusev</i> . The aroma of fading dialects (Bulgarian phraseology in the village of Suvirovo, Izmail district, Odessa region, the Ukraine)	101
7. <i>E. Ratseeva</i> . The writer Misho Hadzhiysky.....	119
8. <i>E. Taraburka</i> . Aspects of Yordan Radichkov's and Yon Drutsa's ideas of history.	131
9. <i>T. Zaykovskaya</i> . Colour denominations in Bulgarian's perception of the world	137
10. <i>M. Karadzhova-Miron</i> . Construction customs and rituals of Bulgarians in Moldavia (On materials from the villages of Stoyanovka, Tvarditsa and Victorovka)	145
11. <i>E. Sorochanu, L. Petkova</i> . Difficulties for pupils from Stoyanovka village, Moldavia in acquiring Bulgarian language standards	149

PART II. PROBLEMS FROM THE PAST AND THE PRESENT OF BULGARIANS LIVING IN THE NORTH COASTAL AREAS OF THE BLACK SEA 157

12. <i>G. Vladimirov</i> . Bulgarians in the North Coastal Areas of the Black Sea and the beginnings of Volzhka Bulgaria (VII – X c.)	159
13. <i>Pl. Pavlov</i> . Byzantium-Bulgarian cultural model in medieval Moldavia (XIV – XV c.)	167
14. <i>K. Kalchev</i> . About a 'Popular Bulgarian Anthem', about its author and about sociohistorical times that came after the announcement of Independent Bulgaria	179
15. <i>V. Lechev</i> . Austria-Hungary and the Danube question 1916 – 1917 .	185
16. <i>A. Nepomnyashchiy</i> . Krim peninsula in N. S. Derzhavin's scientific heritage.....	221

17. <i>Al. Ganchev</i> . Bulgarian family in South Bessarabia during the XIXth century (Ethnodemographic development).....	227
18. <i>T. Thorzhenska</i> . To the problem concerning the transformation of ritual complexes (on the basis of ritual data from South Bessarabia)	237
19. <i>Sv. Mumdzhieva</i> . Bulgarian community in Bessarabia at the end of the XXth c. (Parameters of ethnocultural development)	243
20. <i>V. Peychev</i> . Ethnical processes and peculiarities in language evolution of Bulgarians in Bessarabia	251
21. <i>Sv. Topalova</i> . On the language of Bolgrad citizens in Bessarabia	259
22. <i>R. Mandzhukova, N. Burlakova-Gergy</i> . With regard to personal names of Bessarabian Bulgarians – dynamics, tendencies, language idiosyncrasy (On data from the village of Loshchinovka, Odessa region, the Ukraine)	267
23. <i>E. Zlateva</i> . Fragments from the analysis of Bulgarian language media discourse in Odessa region (the Ukraine)	273
24. <i>I. Noskova</i> . The system of education in Bulgarian villages on Krim peninsula during the XIXth and the beginning of the XXth centuries	277
PART III. THE UNION OF BESSARABIAN BULGARIANS IN BULGARIA	287
25. <i>P. Todorov</i> . The Union of Bessarabian Bulgarians in Bulgaria. Analysis and Documents	287

БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО ПРИЧЕРНОМОРИЕ

ИЗСЛЕДВАНИЯ И МАТЕРИАЛИ

ТОМ ОСМИ

ПРЕДГОВОР

Осмият том на поредицата “Българите в Северното Причерноморие” е съставен и реализиран в рамките на научно-изследователския проект “Език, история и култура на българите в Молдова и Украйна”, разработен във ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”. Томът се състои от три части, които включват общо 25 публикации, посветени за различни аспекти от миналото и днешния ден на българските общности в Северното Причерноморие. Характерна особеност на този том е, че съществен дял от работата по неговото съставителство е извършена по Интернет. Благодарение на модерната информационно-комуникативна среда стана възможно продължаването на утвърдената поредица на Великотърновския университет, получила признание както сред учените в България, Украйна и Молдова, така и от страна на международната българистика.

Като обособена първа част на настоящия том е включен подготовеният от Научното дружество на българистите в Молдова сборник с материали и изследвания “Език, литература и култура на българите в Молдова”. Този важен сборник с материали и изследвания, който уместно се вписва в общата рамка на поредица, е дело на редколегия, оглавена от известния молдовски българист ст. н. с. дин Николай Червенков.

1. *Н. Червенков, Н. Кара* – Увод към сборника “Език, литература и култура на българите в Молдова”. Прави се кратък преглед на основните етапи в проучването на езика и културата на бесарабските българи. Обръща се сериозно внимание на необходимостта от изследвания върху съвременното състояние на българските говори в Молдова. Отбелязва се, че младото поколение – студенти и ученици – получават възможност да се запознаят със съвременния български книжовен език, което оказва влияние върху родния им говор. Двувековното съседство в Бесарабия на българските говори с румънския, руския и украинския език се отразява и като езиково и като културно влияние. Записаният езиков, фолклорен и друг материал дава нови възможности за научни наблюдения. Дълго време сборникът е с неясна съдба, но в резултат на дългогодишните и полезни контакти на Дружеството на